

Redagavo: Ramunė Lūžaitė (1997.02.27)

Neoficialus įstatymo tekstas

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas, Nutarimas
Nr.I-1626, 91.07.30
DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO 17 STRAIPSNIO REDAKCIJOS
2.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO
3.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO
4.
Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

*** Pabaiga ***

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŠVIETIMO ĮSTATYMAS
(žin., 1991, Nr. 23-593)**

Švietimas - prioritetiška valstybės remiama Lietuvos Respublikos raidos sritis. Jis grindžiamas humanistinėmis tautos ir pasaulio kultūros vertybėmis, demokratijos principais bei visuotinai pripažintomis žmogaus teisėmis ir laisvėmis. Švietimas lemia krašto kultūrinę, socialinę bei ekonominę pažangą, stiprina žmonių ir tautų solidarumą, toleranciją, bendradarbiavimą.

Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos švietimo sistemos sandaros, švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) veiklos ir valdymo pagrindus.

Preambulės pakeitimai:
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

I. Bendrieji nuostatai

1 straipsnis. Švietimo sistemos uždaviniai

Pagrindiniai švietimo sistemos uždaviniai yra:

- 1) puoselėti asmens dvasines ir fizines galias, padėti tvirtus dorovės ir sveikos gyvensenos pagrindus, ugdyti jo intelektą, sudarant sąlygas individualybės plėtotei;
- 2) suteikti jaunajai kartai bendrąją ir profesinę išsilavinimą, atitinkantį dabarties mokslo ir kultūros lygį;
- 3) sudaryti Lietuvos gyventojams tęstinio lavinimosi galimybes;
- 4) ugdyti pilietiškumą, asmens teisių ir pareigų šeimai, tautai, visuomenei ir Lietuvos valstybei sampratą bei poreikį dalyvauti Respublikos kultūriniame, visuomeniniame, ekonominiame ir politiniame gyvenime.

2 straipsnis. Lietuvos švietimo sistema

Lietuvos švietimo sistema apima ikimokyklinį ugdymą, bendrąją vaikų ir jaunimo lavinimą, profesinį ir aukštesnįjį mokymą, aukštąjį mokslą ir suaugusiųjų švietimą, įgyvendinamą šių tipų švietimo įstaigose:

ikimokyklinėse ugdymo įstaigose,
bendrojo lavinimo mokyklose,
profesinio mokymo įstaigose,
aukštesniosiose mokyklose,
aukštosiose mokyklose,

papildomo ugdymo ir neformaliojo švietimo įstaigose.
Lietuvos švietimo sistemoje įgyvendinamas mokymosi perimamumas tarp atitinkamo tipo (lygio) švietimo įstaigų.

Švietimo įstaiga - tai nuolat arba su pertraukomis veikianti nesiekianti pelno institucija, vykdanči ir organizuojanti ugdymo, mokymo arba savišvietos procesą pagal atitinkamas programas."

Straipsnio pakeitimai:
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

3 straipsnis. Ikimokyklinis ugdymas

Ikimokyklinio amžiaus vaikai, jeigu tėvai (globėjai, rūpintojai) pageidauja, ugdomi lopšeliuose, darželiuose ir darželiuose-mokyklose. Našlaičiai ir beglobiai vaikai ugdomi vaikų globos įstaigose.

Valstybė remia ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymą namuose, teikia kompensacines išmokas. Šeimoms, ugdančioms ikimokyklinio amžiaus vaikus namuose, švietimo ir sveikatos apsaugos įstaigos teikia metodinę, diagnostinę bei konsultacinę pagalbą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

4 straipsnis. Bendrasis vidurinis išsilavinimas

Bendrasis vidurinis išsilavinimas įgyjamas dvylikos metų trijų pakopų bendrojo lavinimo mokykloje. Mokyklos pakopos gali sudaryti atskirus administracinius vienetus: pradinę, pagrindinę ir vidurinę mokyklas. Mokymosi trukmę jose reglamentuoja vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos nuostatai.

Bendrojo lavinimo žinios kartu su pradiniais darbo įgūdžiais yra teikiamos jaunimo mokyklose.

Atskiras bendrojo lavinimo mokyklų tipas yra gimnazija.

Bendrasis vidurinis išsilavinimas gali būti įgyjamas ir atitinkamo lygio profesinėje mokykloje.

Suaugusieji bendrąjį išsilavinimą gali įgyti suaugusiųjų bendrojo lavinimo mokyklose (mokymo centruose), bendrojo lavinimo mokyklų suaugusiųjų skyriuose (klasėse).

Sanatorijose gydomi moksleiviai bendrąjį išsilavinimą gali įsigyti sanatorinėse bendrojo lavinimo mokyklose. Ligoninėse, namuose besigydantys moksleiviai, gydytojams leidus, yra mokomi Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

Asocialaus elgesio moksleiviams steigiamos specialaus režimo bendrojo lavinimo bei profesinės mokyklos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

5 straipsnis. Profesinis mokymas

Profesinis išsilavinimas įgyjamas ir tobulinamas profesinio mokymo įstaigose (profesinėse mokyklose, aukštesniosiose mokyklose (kolegijose), suaugusiųjų mokymo centruose ir kitose švietimo įstaigose). Profesinis mokymas siejamas su bendruoju lavinimu.

Į profesines mokyklas priimami moksleiviai įgiję pagrindinį ar bendrąjį vidurinį išsilavinimą. Šiose mokyklose mokomasi pagal vieno ar kelių lygių programas. Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka mokyti gali būti priimami ir neturintys pagrindinio išsilavinimo moksleiviai, bet ne jaunesni kaip 15 metų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)

6 straipsnis. Aukštesnysis išsilavinimas

Specialistus su aukštesniojo išsilavinimu rengia aukštesniosios mokyklos (kolegijos, konservatorijos ir kt.). Į aukštesniąsias mokyklas stojantys asmenys privalo turėti vidurinį išsilavinimą.

Studijos šiose mokyklose trunka nuo dvejų iki ketverių metų.

Aukštesniosios mokyklos gali turėti bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo skyrius.

Aukštesniosios mokyklos gali rengti studentus bakalauro kvalifikaciniam laipsniui, kurį suteikia aukštosios mokyklos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

6(1) straipsnis. Aukštasis išsilavinimas

Aukštasis išsilavinimas įgyjamas aukštosiose mokyklose.

Aukštųjų mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, studijų tvarką bei veiklos ir valdymo pagrindus reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas bei aukštųjų mokyklų statutai.

Nevalstybines aukštasias mokyklas steigia, reorganizuoja ir likviduoja Lietuvos Respublikos juridiniai ir fiziniai asmenys, gavę Lietuvos Respublikos Vyriausybės licenciją. Į mokyklas, neturinčias tokios licencijos, draudžiama skelbti priėmimą ir organizuoti jose mokymą.

Įstatymas papildytas straipsniu:
Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)

7 straipsnis. Papildomas mokymas

Norintieji papildomai mokosi įvairiomis formomis organizuotose švietimo institucijose: meno, sporto, kalbų, technikos bei kitokio profilio mokyklose, kursuose, būreliuose.

8 straipsnis. Išsilavinimo cenzas

Lietuvos Respublikoje nustatomas toks išsilavinimo cenzas: pradinis, pagrindinis, vidurinis, aukštesnysis, aukštasis.

9 straipsnis. Švietimo įstaigų steigimas, reorganizavimas ir likvidavimas

Valstybines ir savivaldybių švietimo įstaigas steigia, reorganizuoja ir likviduoja Švietimo ir mokslo ministerija, taip pat apskričių valdytojai ir savivaldybių tarybos Švietimo ir mokslo ministerijai ir apskričių valdytojams raštu sutikus.

Valstybines švietimo įstaigas steigti, reorganizuoti ir likviduoti gali kitos ministerijos bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigos Švietimo ir mokslo ministerijai raštu sutikus.

Nevalstybines švietimo įstaigas steigia, reorganizuoja ir likviduoja, Švietimo ir mokslo ministerijai leidus, Lietuvos Respublikoje įregistruoti juridiniai asmenys ar paskiri Lietuvos piliečiai. Kitų valstybių juridiniai ir fiziniai asmenys gali steigti švietimo įstaigas ar būti bendrų švietimo įstaigų steigėjai, gavę Švietimo ir mokslo ministerijos kolegijos leidimą.

Valstybinės švietimo įstaigos gali steigti bendras su užsieniu švietimo įstaigas, gavusios steigėjo sutikimą bei Švietimo ir mokslo ministerijos leidimą.

Jeigu nevalstybinės švietimo įstaigos veikla pažeidžia Lietuvos Respublikos įstatymus, Švietimo ir mokslo ministerija gali savo iniciatyva sustabdyti įstaigos veiklą, kol ginčas bus išspręstas teismine tvarka.

Švietimo įstaigos turi juridinio asmens teises ir yra pavaldžios steigėjams. Švietimo įstaigos registruojamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Švietimo įstaigų steigimo, reorganizavimo ir likvidavimo tvarką reglamentuoja bendrieji nuostatai, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)
Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

10 straipsnis. Dėstomoji kalba

Lietuvos Respublikos lietuvių mokyklose dėstomoji kalba yra lietuvių kalba.

Gausioms ir kompaktiškai gyvenančioms Lietuvos Respublikos tautinėms mažumoms sudaromos sąlygos turėti valstybines ar valstybės remiamas ikimokyklines įstaigas, bendrojo lavinimo mokyklas ir pamokas gimtąja kalba. Tėvai (globėjai, rūpintojai) parenka vaikams ikimokyklinę įstaigą ar bendrojo lavinimo mokyklą atitinkama dėstomąja kalba.

Negausioms ir nekompaktiškai gyvenančioms tautinėms grupėms gimtajai kalbai išmokti ir tobulinti valstybinėse bendrojo lavinimo mokyklose gali būti steigiamos klasės bei fakultatyvai, taip pat sekmadieninės mokyklos.

Nelietuviškose švietimo įstaigose lietuvių kalba ir literatūra dėstoma lietuvių kalba. Tėvams ar moksleiviams pageidaujant, sudaromos sąlygos mokytis ir kitų dalykų lietuvių kalba.

Visos vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos turi užtikrinti lietuvių kalbos mokėjimą pagal Švietimo ir mokslo ministerijos nustatytą standartą.

Visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje sudaromos galimybės mokytis lietuvių kalba.

11 straipsnis. Sveikatos apsauga

Švietimo įstaigose sudaromos sąlygos auklėtinių bei pedagogų sveikatai išsaugoti ir stiprinti. Ministerijos ir kitos Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigos, apskričių valdytojai, vietos savivaldos institucijos, organizacijos ir piliečiai, turintys savo žinioje švietimo įstaigas, užtikrina norminiuose aktuose nustatytas auklėtinių mokymosi, mitybos, kūno kultūros ir sporto,

poilsio, medicinos bei psichologinės pagalbos teikimo sąlygas šiose mokyklose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

12 straipsnis. Vaikų ir moksleivių su fiziniais ir psichiniais trūkumais ugdymas ir mokymas

Visi ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikai su fiziniais ar psichiniais trūkumais ugdomi namuose, ikimokyklinių įstaigų bendrosiose ar korekcinėse grupėse, specialiose ikimokyklinėse įstaigose, bendrojo lavinimo mokyklų bendrosiose ar korekcinėse klasėse, specialiosiose mokyklose kuo arčiau tėvų gyvenamosios vietos.

Korekciniam ar specialiajam ugdymui vaikus nukreipia specialiosios diagnostikos komisijos, atsižvelgdamos į defekto pobūdį, sunkumo laipsnį ir sudėtingumą. Tėvams nesutikus su specialiosios diagnostikos komisijos išvada, apeliaciją svarsto respublikinė diagnostikos komisija.

Nukreipimas korekciniam ar specialiajam ugdymui, korekcinės pagalbos teikimas, priežiūra ir kontrolė vykdoma švietimo ir mokslo ministerijos bei Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

13 straipsnis. Apmokėjimas už mokymą

Mokymas Lietuvos Respublikos valstybinėse bendrojo lavinimo, profesinėse ir aukštesniosiose mokyklose yra nemokamas. Ugdymas valstybinėse ikimokyklinėse įstaigose (išskyrus vaikų globos), mokymasis valstybės išlaikomose ar remiamose papildomo mokymo institucijose yra iš dalies apmokamas.

Už mokymą nevalstybinėse švietimo įstaigose mokama pagal susitarimą.

14 straipsnis. Materialinė parama moksleiviams ir studentams

Moksleiviams ir studentams, kuriems reikia materialinės paramos, valstybė teikia pašalpas bei skiria lėšų stipendijoms ir kreditams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

15 straipsnis. Pedagogų darbo apmokėjimas

Valstybinių švietimo įstaigų pedagogai gauna atlyginimą pagal pedagoginio darbo stažą, turimą išsilavinimą, įgytą kvalifikaciją ir atliktą darbą.

Valstybinėse švietimo įstaigose pedagogams apmokama už papildomą nepamokinį darbą.

Materialiai skatinami pedagogai, dirbantys švietimo įstaigose kaime, taip pat vietovėse bei švietimo srityse, kurių plėtojei būtina speciali valstybės parama. Šiems pedagogams teikiamos lengvatos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)

15-1 straipsnis. Pedagogų rengimas

Pedagogus Lietuvos švietimo sistemai rengia aukštosios ir aukštesniosios mokyklos Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Aukštesniosiose mokyklose rengtinų pedagogų skaičių, atsižvelgdama į valstybės reikmes, užsako Lietuvos Respublikos Vyriausybė švietimo ir mokslo ministerijos teikimu.

Aukštesniosiose mokyklose rengiamų pedagogų skaičių bei specialybės nustato švietimo ir mokslo ministerija.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

16 straipsnis. Vaikų bei jaunimo organizacijos

Lietuvos švietimo įstaigose gali veikti vaikų ir jaunimo organizacijos, kurių veikla skatina moksleivių dorovinę, pilietinę, kultūrinę, fizinę bei socialinę brandą, padeda tenkinti jų saviugdos ir saviraiškos poreikius. Šių organizacijų veikla grindžiama nustatyta tvarka įregistruotais įstatais ir neturi prieštarauti Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams. Švietimo įstaigose veikiančioms vaikų ir jaunimo organizacijoms sudaromos palankios veiklos sąlygos.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

17 straipsnis. Tikybos mokymas valstybinėse švietimo
įstaigose

Valstybinėse švietimo įstaigose tėvų (globėjų, rūpintojų) pageidavimu dvasinės vyresnybės įgaliotieji asmenys moko tikybos (norimų konfesijų).

Valstybės globojami moksleiviai tikėjimo dalykų mokomi pagal jų šeimose ar giminėje išpažintą religiją.

Nelankantiems tikybos pamokų tuo metu dėstomi kiti su doroviniu ar pilietiniu ugdymu susiję dalykai.

Straipsnio pakeitimai:
Nr.I-1626, 91.07.30
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

II. Moksleivių, tėvų, pedagogų teisės, pareigos ir atsakomybė

18 straipsnis. Moksleivių teisės

Moksleiviai turi teisę:

1) stoti į pageidaujamą švietimo įstaigą, jei išsilavinimas ir kitos aplinkybės (sveikata, dėstomosios kalbos mokėjimas ir t.t.) atitinka priėmimo į ją sąlygas;

2) sukakę 15 metų, savarankiškai apsispręsti dėl tikybos mokymosi;

3) burtis į vaikų ir jaunimo organizacijas, plėtoti jų veiklą, lavintis saviugdos ir saviveiklos būreliuose;

4) dalyvauti švietimo įstaigos savivaldoje įstaigos nuostatuose numatyta tvarka;

5) eksternu laikyti bet kurios bendrojo ir profesinio lavinimo mokyklos klasės (kurso) arba mokyklos baigimo egzaminus.

19 straipsnis. Moksleivių pareigos

Moksleiviai privalo:

1) įgyti pagrindinį išsilavinimą arba mokytis iki 16 metų bendrojo lavinimo arba kito tipo mokykloje;

2) laikytis švietimo įstaigos taisyklių, nuolat lankyti mokymo įstaigą.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

20 straipsnis. Tėvų (globėjų, rūpintojų) teisės

Tėvai (globėjai, rūpintojai) turi teisę:

1) savo vaikams laisvai parinkti valstybinę arba nevalstybinę švietimo įstaigą;

2) leisti vaikus į tėvų gyvenamajai vietai priskirtą arba kitą pageidaujamą ikimokyklinę įstaigą ar bendrojo lavinimo mokyklą;

3) dalyvauti švietimo įstaigų savivaldoje;

4) gauti iš švietimo įstaigos informaciją apie savo vaikų mokymąsi, elgesį, taip pat mokymosi sąlygas.

21 straipsnis. Tėvų (globėjų, rūpintojų) pareigos

Tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo:

1) sudaryti vaikams gyvenimo ir mokymosi sąlygas, laiduojančias sveiką ir saugią jų dvasinių bei fizinių galių plėtotę, dorovinį brendimą, atsakyti už vaikų auklėjimą ir vystymąsi;

2) leisti į bendrojo lavinimo mokyklą vaikus nuo 6-7 metų, jei jie yra pakankamai fiziškai ir psichiškai subrendę. Pateikę vaiko psichofizinę brandą liudijančius dokumentus, tėvai gali leisti į mokyklą vaiką, mokslo metų pradžios dieną neturintį 6 metų, arba neleisti į mokyklą vaiko, kuriam yra sukakę 7 metai;

3) bendrauti su švietimo įstaigomis sprendžiant vaikų bei moksleivių mokymosi klausimus, užtikrinti pagrindinio išsilavinimo įgijimą arba bendrojo lavinimo ar kito tipo mokyklos lankomumą iki 16 metų.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)
Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

22 straipsnis. Teisė dirbti pedagoginį darbą

Teisę dirbti pedagoginį darbą atitinkamo tipo (pakopos) švietimo įstaigoje turi asmenys, įgiję pedagoginį aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą, taip pat asmenys, įgiję nepedagoginį aukštąjį arba aukštesnįjį išsilavinimą ir valstybės nustatyta pedagoginę kvalifikaciją.

Teisę mokyti profesijos profesinio mokymo įstaigose turi ir asmenys tik su profesiniu išsilavinimu. Šie asmenys privalo įgyti pedagoginę kvalifikaciją Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

22-1 straipsnis. Pedagogų atestacija

Pedagogams, švietimo įstaigų vadovams, inspektoriams sudaromos sąlygos atestuotis. Atestavimo tvarką ir kvalifikacines kategorijas nustato Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtinti atestavimo nuostatai.

Atestuotis privaloma ne rečiau kaip kas penkeri metai.

Švietimo įstaigų vadovai ir inspektoriai, per penkerius darbo metus nepatvirtinę žemiausios kvalifikacinės kategorijos, netenka teisės užimti šių pareigų. Pedagogai, per penkerius metus nepatvirtinę mokytojo (pedagogo) kvalifikacinės kategorijos, netenka teisės dirbti pedagoginį darbą.

Įsatatymas papildytas straipsniu:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

23 straipsnis. Pedagogų teisės

Pedagogas turi teisę:

- 1) laisvai pasirinkti pedagoginės veiklos organizavimo būdus ir formas;
- 2) nustatyta tvarka tobulinti kvalifikaciją ir gauti ją atitinkantį atlyginimą;
- 3) į tinkamas darbo sąlygas;
- 4) į kasmetines pailgintas atostogas;
- 5) dalyvauti valstybinių švietimo įstaigų savivaldoje;
- 6) jungtis į profesines sąjungas ir kitas visuomenines organizacijas;
- 7) gauti iki vienerių metų mokamų atostogų vadovėliams rašyti.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

24 straipsnis. Pedagogų pareigos

Pedagogai privalo:

- 1) ugdyti tvirtas moksleivių dorovės normas, laiduoti saugią ir sveiką jų asmenybės galių plėtotę;
- 2) siekti, kad moksleiviai įsisavintų ugdymo programas;
- 3) laikytis pedagoginės etikos normų;
- 4) dalyvauti nepamokinėje veikloje, padedančioje tenkinti moksleivių saviraiškos bei saviugdą poreikius, plėtoti jų kultūrinius interesus;
- 5) tobulinti savo kvalifikaciją;
- 6) bendradarbiauti su auklėtinių tėvais (globėjais, rūpintojais) sprendžiant vaikų mokymo ir auklėjimo klausimus.

25 straipsnis. Moksleivių, tėvų (globėjų, rūpintojų) ir pedagogų atsakomybė

Moksleiviai, nevykdantys savo pareigų, atsako švietimo įstaigos nuostatuose numatyta tvarka.

Tėvai (globėjai, rūpintojai) ir pedagogai, kurie neatlieka savo pareigų, fiziškai, psichiškai ir morališkai žaloja auklėtinius, atsako įstatymų numatyta tvarka.

III. Švietimo proceso organizavimas ir valdymas

26 straipsnis. Švietimo proceso organizavimas

Lietuvos Respublikos švietimo įstaigos dirba pagal švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus arba jos nustatyta tvarka suderintus mokymo planus ir bendrąsias programas. Mokymo turinys ir metodai turi atitikti švietimo įstaigai keliamus uždavinius bei visuomenės poreikius. Atskirų mokyklų tipų ir pakopų ugdymo turinys derinamas tarpusavyje.

Švietimo įstaigose draudžiama propaguoti rasinį, tautinį, religinį, socialinį priešišumą ir išskirtinumą, skleisti militaristines ir kitas idėjas, prieštaraujančias visuotinai

pripažintiems tarptautinės teisės ir humanizmo principams.

Tautinių mažumų švietimo įstaigose ugdymo programos gali būti papildomos etnokultūros elementais.

Vidurinėse bendrojo lavinimo mokyklose be lietuvių kalbos taip pat mokoma kitų kalbų, derinant tėvų pasirinkimą ir mokyklos galimybes.

Bendrojo lavinimo mokykloje nedėstomos karinio pobūdžio disciplinos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

27 straipsnis. Mokslo metų pradžia

Mokslo metai švietimo įstaigose pradedami rugsėjo pirma diena.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)

28 straipsnis. Švietimo įstaigų veiklos nuostatai

Valstybinės švietimo įstaigos savo darbe vadovaujasi jų savivaldos institucijų aprobuotais ir steigėjo patvirtintais įstaigos nuostatais, kurie turi neprieštarauti šiam ir kitiems Lietuvos Respublikos įstatymams bei atitinkamo tipo švietimo įstaigų bendriesiems veiklos nuostatams.

Nevalstybinių švietimo įstaigų veiklos nuostatai derinami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

29 straipsnis. Švietimo įstaigų baigimo dokumentai

Asmenims, baigusiems valstybines švietimo įstaigas arba atskiras jų pakopas, išduodamas Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyto pavyzdžio dokumentas, liudijantis jų įgytą išsilavinimą.

Asmenims, baigusiems nevalstybines švietimo įstaigas, analogiškas dokumentas išduodamas, jeigu šių įstaigų suteikiamas išsilavinimas atitinka valstybinį standartą. Mokyklų baigimo dokumentai (brandos atestatai, diplomai ir kt.) išduodami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

30 straipsnis. Švietimo įstaigų pedagoginės veiklos priežiūra

Visų švietimo įstaigų pedagoginę veiklą prižiūri vieninga valstybinė švietimo inspekcija, sudaryta iš Švietimo ir mokslo ministerijos bei apskričių valdytojų administracijos švietimo inspektorių ir veikianti pagal Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintus nuostatus. Valstybinė švietimo inspekcija periodiškai informuoja visuomenę apie Lietuvos ir atskirų jos regionų švietimo būklę, švietimo įstaigų teikiamo ugdymo kokybę Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka.

Stebėti pedagogo darbą turi teisę tik atestacinės komisijos, valstybinės mokyklų inspekcijos bei švietimo įstaigos nuostatuose numatyti asmenys. Kiti asmenys gali stebėti pedagogo darbą tik gavę jo sutikimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

31 straipsnis. Švietimo ir mokslo ministerijos kompetencija švietimo srityje

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija:

1) steigia, reorganizuoja ar likviduoja jai pavaldžias švietimo įstaigas, skiria ir atleidžia jų vadovus, kartu su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei kitomis Vyriausybės įstaigomis užtikrina, kad visi vaikai iki 16 metų, nebaigę pagrindinės mokyklos, mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokio tipo mokykloje;

2) aprobuoja nepavaldžių valstybinių ir nevalstybinių švietimo įstaigų steigimą ir reorganizavimą, išskyrus ikimokyklinės ugdymo įstaigas, bendrojo lavinimo pradines mokyklas, papildomo ugdymo ir suaugusiųjų neformaliojo švietimo įstaigas;

3) gali sustabdyti nevalstybinių švietimo įstaigų veiklą, jeigu ji prieštarauja įstatymams;

4) tvirtina jos reguliavimo sferai priskirtų valstybinių arba jai pavaldžių švietimo įstaigų bendrosios veiklos nuostatus;

5) teikia išvadas Teisingumo ministerijai dėl vaikų ir

jaunimo organizacijų nuostatų registravimo;

6) tvirtina bendrąjį mokymo turinį (mokymo planus, bendrąsias programas, vadovėlius) valstybinėms ir savivaldybių švietimo įstaigoms;

7) organizuoja mokymo planų, programų, vadovėlių, įvairių ugdymo priemonių ir literatūros rengimą, gamybą bei leidybą;

8) kartu su darbdavių ir dirbančiųjų atstovais nustato visu lygių (išskyrus aukštąjį išsilavinimą ir doktorantūrą) išsilavinimo valstybinius standartus;

9) raštu aprobuoja apskričių valdytojų administracijos švietimo padalinių steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą, tu padalinių vadovų skyrimą ir atleidimą, apskričių valdytojams ar savivaldybėms pavaldžių švietimo įstaigų, išskyrus ikimokyklinės ugdymo įstaigas, pradinės mokyklas, papildomo ugdymo bei suaugusiųjų neformaliojo švietimo įstaigas, steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą, jų vadovų skyrimą ir atleidimą. Švietimo įstaigų vadovai gali būti atleisti ministerijos, apskričių valdytojų arba savivaldybių iniciatyva Švietimo ir mokslo ministerijai sutikus;

10) rūpinasi švietimo darbuotojų rengimu, jų kvalifikacijos tobulinimu bei perkvalifikavimu, organizuoja sistemingą pedagogų, švietimo įstaigų vadovų bei Valstybinės mokyklų inspekcijos inspektorių atestaciją;

11) aprobuoja pedagoginio funkcionalumo požiūriu savo užsakytų numatomų statyti valstybinių švietimo įstaigų architektūrinius projektus;

12) nostrifikuoja užsienyje įgytus vidurinį, profesinį ir aukštesnįjį išsilavinimą patvirtinančius dokumentus (atestatus, diplomus).

13) nustato bendruosius švietimo įstaigų finansavimo principus;

14) finansuoja valstybines švietimo programas;

15) nustato pedagogų išsilavinimo standartą;

16) nustato ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasiūlymus, kiek ir kokių specialybių pedagogų turėtų rengti aukštosios mokyklos;

17) derina ir kartu su aukštosiomis mokyklomis tvirtina jų pedagogikos bakalauro ir pedagogikos magistro studijų planus;

18) organizuoja bendrojo vidurinio išsilavinimo pagrindinių mokymo dalykų baigiamuosius egzaminus, sudaro komisijas egzaminų užduotims parengti, egzaminams prižiūrėti ir darbams vertinti;

19) organizuoja švietimo įstaigų ir aukštesniojo bei profesinio mokymo specialybių registravimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

20) prižiūri ir koordinuoja apskričių valdytojų administracijos ir savivaldybių administracijos švietimo padalinių veiklą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-241, 93.07.16, Žin., 1993, Nr.32-734 (93.07.28)

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

32 straipsnis. Kitų ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigų kompetencija švietimo srityje

Kitos Lietuvos Respublikos ministerijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigos:

1) suderinę su Švietimo ir mokslo ministerija, steigia, reorganizuoja ir likviduoja pavaldžias švietimo įstaigas, skiria ir atleidžia jų vadovus;

2) suderinę su Švietimo ir mokslo ministerija, tvirtina jų reguliavimo sferai priskirtų ar pavaldžių švietimo įstaigų bendruosius veiklos nuostatus;

3) tvirtina pavaldžių švietimo įstaigų mokymo planus, programas, vadovėlius, organizuoja jų rengimą ir leidybą;

4) derina su Švietimo ir mokslo ministerija pavaldžių švietimo įstaigų bendrojo lavinimo dalykų mokymo planus ir programas;

5) dalyvauja nustatant pavaldžių profesinių bei aukštesniųjų mokyklų teikiamo išsilavinimo standartus;

6) rūpinasi specialiųjų dalykų pedagogų rengimu, jų kvalifikacijos tobulinimu, organizuoja sistemingą jų atestaciją.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

33 straipsnis. Apskrities valdytojo kompetencija švietimo srityje

Apskrities valdytojas:

1) Švietimo ir mokslo ministerijai raštu sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja apskrities valdytojo administracijos

švietimo padalinius, skiria ir atleidžia jų vadovus;

2) Švietimo ir mokslo ministerijai raštu sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja apskrities valstybines švietimo įstaigas, išskyrus aukštąsias mokyklas;

3) raštu aprobuoja apskrities teritorijoje esančių švietimo įstaigų steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;

4) Švietimo ir mokslo ministerijai raštu sutikus, skiria ir atleidžia pavaldžių valstybinių švietimo įstaigų vadovus;

5) raštu aprobuoja apskrities teritorijoje esančių savivaldybei pavaldžių švietimo įstaigų vadovų skyrimą ir atleidimą;

6) užtikrina pavaldžių valstybinių švietimo įstaigų funkcionavimą ir išlaikymą;

7) tvirtina pavaldžių valstybinių švietimo įstaigų veiklos nuostatus;

8) prižiūri, kaip vykdoma bendroji švietimo politika apskrityje, inspektuoja apskrities teritorijoje esančias valstybines ir nevalstybines švietimo įstaigas;

9) prižiūri, kaip savivaldybės tvarko mokyklinio amžiaus vaikų apskaitą ir užtikrina, kad visi apskrities teritorijoje gyvenantys vaikai iki 16 metų, nebaigę pagrindinės mokyklos, mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokio tipo mokyklose, rūpinasi vaiko teisių apsauga;

10) sudaro sąlygas apskrities valstybinių švietimo įstaigų vadovams ir pedagogams tobulinti kvalifikaciją, Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuoja jų atestavimą;

11) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka registruoja švietimo įstaigas;

12) inicijuoja apskrities švietimo tarybos ir kitų savivaldos institucijų kūrimąsi;

13) nustatyta tvarka teikia informaciją Švietimo ir mokslo ministerijai apie švietimo būklę ir problemas apskrityje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

33-1 straipsnis. Savivaldybės kompetencija švietimo srityje

Savivaldybė:

1) apskrities valdytojų sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja ikimokyklines ugdymo įstaigas, bendrojo lavinimo pradinės mokyklas, papildomo ugdymo bei suaugusiųjų neformaliojo švietimo įstaigas, skiria ir atleidžia jų vadovus;

2) Švietimo ir mokslo ministerijai ir apskrities valdytojų raštu sutikus, steigia, reorganizuoja ir likviduoja visų tipų bendrojo lavinimo pagrindines ir vidurines mokyklas, skiria ir atleidžia šių švietimo įstaigų vadovus;

3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka raštu aprobuoja šio straipsnio 1 ir 2 punktuose išvardytų nevalstybinių švietimo įstaigų, esančių savivaldybės teritorijoje, steigimą, reorganizavimą ir likvidavimą;

4) tvirtina pavaldžių švietimo įstaigų veiklos nuostatus;

5) užtikrina įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Švietimo ir mokslo ministerijos teisės aktų bei kitų institucijų teisės aktų įgyvendinimą pavaldžiose švietimo įstaigose;

6) užtikrina pavaldžių švietimo įstaigų funkcionavimą ir išlaikymą;

7) tvarko tikslią mokyklinio amžiaus vaikų apskaitą, sudaro jų sąrašus ir užtikrina, kad visi savivaldybės teritorijoje gyvenantys vaikai iki 16 metų, nebaigę pagrindinės mokyklos, mokytųsi bendrojo lavinimo ar kitokio tipo mokykloje, rūpinasi vaiko teisių apsauga;

8) organizuoja kaimo bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių, gyvenančių toliau nuo mokyklos, nemokamą pavėžėjimą į mokyklą ir atgal;

9) sudaro sąlygas pavaldžių švietimo įstaigų vadovams ir pedagogams tobulinti kvalifikaciją, Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka organizuoja jų atestavimą;

10) nustatyta tvarka teikia informaciją visuomenei, apskrities valdytojų ir Švietimo ir mokslo ministerijai apie švietimo būklę ir problemas.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

34 straipsnis. Lietuvos švietimo taryba

Lietuvos švietimo taryba yra institucija, atliekanti mokslinio eksperto bei konsultanto vaidmenį sprendžiant strateginius Respublikos švietimo plėtotos klausimus.

Taryba sudaroma ir veikia pagal nuostatus, kuriuos tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

35 straipsnis. Valstybinių švietimo įstaigų
savivalda

Kiekvienoje valstybinėje švietimo įstaigoje turi veikti savivaldos institucijos - švietimo įstaigos taryba ir pedagogų taryba, gali veikti ir kitos savivaldos institucijos.

Savivaldos institucijos:

- 1) aprobuoja švietimo įstaigos nuostatus;
- 2) nustato pagrindines švietimo įstaigos finansinės-ūkinės veiklos perspektyvas;
- 3) kontroliuoja švietimo įstaigos finansinę-materialinę veiklą.

Savivaldos organai pagal savo kompetenciją turi teisę gauti iš administracijos informaciją apie švietimo įstaigos veiklą.

Valstybinių švietimo įstaigų savivaldos organų kompetencija apibrėžiama atitinkamo tipo (pakopos) švietimo įstaigų bendruosiuose veiklos nuostatuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

36 straipsnis. Švietimo įstaigų finansavimas

Pagrindiniai valstybinių švietimo įstaigų finansavimo šaltiniai yra savivaldybių ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžetai. Valstybinis finansavimas užtikrina normalias šių įstaigų veiklos sąlygas. Kiti jų finansavimo šaltiniai yra Lietuvos švietimo fondas, miestų ir rajonų švietimo fondai ir švietimo įstaigų nebiudžetinės lėšos.

Steigiant bendras su užsieniu švietimo institucijas, užsienio kapitalo dydis neribojamas.

Nevalstybines švietimo įstaigas išlaiko steigėjai. Nevalstybinėms švietimo įstaigoms valstybinio standarto išsilavinimą suteikiančioms programoms finansuoti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka skiriamos biudžeto lėšos, kaip atitinkamo profilio valstybinėms švietimo įstaigoms. Lėšų dydis nustatomas atsižvelgiant į išlaidas, numatytas vienam vaikui, moksleiviui atitinkamo profilio valstybinėse ugdymo įstaigose.

Nevalstybinėms įstaigoms, kurios užtikrina valstybinį standartą atitinkantį išsilavinimą, gali būti skiriami biudžetiniai asignavimai Vyriausybės numatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-381, 94.01.20, Žin., 1994, Nr.8-122 (94.01.28)

37 straipsnis. Švietimo fondai

Lietuvos švietimo fondo bei apskričių, savivaldybių švietimo fondų sudarymo šaltiniai yra:

- 1) savanoriški asmenų, organizacijų ir įmonių įnašai;
- 2) pajamos iš paties fondo veiklos;
- 3) užsienio valstybių organizacijų bei piliečių, taip pat tarptautinių organizacijų aukojamos lėšos ir materialinės vertybės.

Lietuvos švietimo fondo nuostatus bei miestų (rajonų) švietimo fondų bendruosius nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. I-963, 95.06.22, Žin., 1995, Nr.57-1419 (95.07.12)

IV. Tarptautiniai ryšiai

38 straipsnis. Lietuvos gyventojų teisė mokytis ir
lietuvių švietimo įstaigos užsienio valstybėse.

Lietuvos gyventojai turi teisę mokytis užsienio valstybėse. Ši teisė įgyvendinama asmens iniciatyva arba per tarpvalstybinius susitarimus.

Lietuvių švietimo įstaigos užsienio valstybėse organizuojamos bei finansinė-materialinė parama joms teikiama tarpvalstybiniais susitarimais nustatyta tvarka.

39 straipsnis. Užsienio piliečių ir asmenų be pilietybės
pedagoginė veikla ir mokymasis Lietuvos Respublikoje

Užsienio piliečiai ar asmenys be pilietybės turi teisę dirbti pedagoginį darbą ir mokytis Lietuvos Respublikoje. Jų mokymosi ir darbo sąlygas Lietuvos švietimo įstaigose nustato atitinkami Lietuvos Respublikos norminiai aktai bei tarptautinės sutartys.

40 straipsnis. Tarptautinės sutartys

Jeigu tarptautine sutartimi, kurioje dalyvauja Lietuvos Respublika, nustatytos kitokios taisyklės, negu tos, kurias numato šis įstatymas, taikomos tarptautinėje sutartyje nurodytos taisyklės.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKO PAVADUOTOJAS

BRONISLOVAS KUZMICKAS

Vilnius, 1991 m. birželio 25 d.
Nr. I-1489